

بسمه تعالی

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده‌ی حسابداری و مدیریت

استاد محترم:

جناب آقای دکتر حجاریان

دانشجو:

الهه فرخی

موضوع:

بررسی واحد صنعتی تولید ظروف یکبار مصرف کاغذی

تابستان ۹۳

فهرست:

۳ معرفی محصول
۳ تاریخچه
۴ ضرورت و اهمیت تولید و مصرف ظروف یکبار مصرف کاغذی
۴ موارد کاربرد
۴ کالای جایگزین
۵ وضعیت بازار

معرفی محصول:

ظروف یکبار مصرف کاغذی، انواع لیوان‌ها و ظروف غذا می‌باشند که از نوعی کاغذ آغشته به آلومینیوم یا موم و یا برخی رزین‌ها تولید و جهت استفاده برای نوشیدنی‌ها و مواد غذایی مورد استفاده قرار می‌گیرند. این محصولات در مقایسه با کالاهای مشابه خود که شامل ظروف یکبار مصرف پلاستیکی هستند، از جذابیت بیشتری برای عموم مردم برخوردار می‌باشند و لذا مصرف آن در حوزه‌های مختلف جامعه عمومیت داشته و در حال گسترش است.

جنس ظروف یکبار مصرف کاغذی بسته به نوع آشامیدنی یا ماده غذایی محتوی آن می‌تواند به صورت پوشش آلومینیوم، موم، رزین و ظروف گیاهی که نسل جدیدی ظروف یکبار مصرف می‌باشند، عرضه شده است.

تاریخچه:

در اوایل قرن ۲۰، لیوان‌ها و ملاقه‌های عمومی در کنار منابع آب در اماکن عمومی مانند شیرهای آب مدارس و یا آبخوری قطارها رایج بود و این مسأله نگرانی‌های بهداشت عمومی را سبب شد. یکی از تحقیقات قابل توجه در استفاده از آن‌ها در کالج لافایت^۱ توسط پرفسور آلوین داویسون^۲ در مدارس عمومی پنسیلوانیا صورت پذیرفت و با عنوان "مرگ در لیوان‌های عمومی مدارس" در آگوست ۱۹۰۸ در مجله‌ی تکنیکال ورلد^۳ منتشر شد. این مقاله مورد چاپ مجدد قرار گرفت و توسط هیئت بهداشت ایالتی ماساچوست در نوامبر ۱۹۰۹ توزیع گردید. براساس این نگرانی‌ها و در دسترس قرار گرفتن کالاهای کاغذی به صورت ارزان و تمیز ممنوعیت محلی در استفاده از لیوان‌های مشترک تصویب شد.

شرکت لاکاوانا^۴ یکی از نخستین شرکت‌های راه‌آهن بود که در سال ۱۹۰۹ از لیوان‌های کاغذی قابل بازیافت استفاده کرد. در سال ۱۹۱۷ لیوان عمومی در قطارها به طور کل جای خود را به لیوان‌های کاغذی داد. همچنین این تحولات با توجه به کاهش ریسک ابتلا و جلوگیری از انتقال بیماری، در بیمارستان‌ها نیز مورد استقبال قرار گرفت.

¹ - Lafayette College

² - Alvin Davison

³ - Technical World

⁴ - Lackawanna

ضرورت و اهمیت تولید و مصرف ظروف یکبار مصرف کاغذی:

در دنیای امروز، بهداشت نوشیدنی‌ها، غذاها و همچنین بهداشت ظروف مورد استفاده برای مواد غذایی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار می‌باشند و به همین دلیل وزارت بهداشت مقررات خاصی را جهت تولید و عرضه این محصولات اعمال می‌نماید.

استفاده از ظروف یکبار مصرف، یکی از الزامات وزارت بهداشت در عرضه نوشیدنی‌ها، بستنی‌ها و برخی مواد غذایی می‌باشد. لذا در حال حاضر تعداد زیادی واحدهای تولیدی در حال تولید و عرضه ظروف یکبار مصرف می‌باشند. البته این ظروف به شکل‌های مختلف پلاستیکی، فومی، کاغذی و گیاهی تولید می‌گردند. ظروف کاغذی با لایه‌هایی از آلومینیوم، موم یا رزین پوشانده می‌شود و تحت این شرایط ماده غذایی یا آشامیدنی هیچگونه اثری روی ظرف باقی نمی‌گذارند و بنابراین می‌توان گفت که ظروف کاغذی از لحاظ بهداشتی، در میان سایر ظروف یکبار مصرف ارجح‌تر می‌باشد. لیکن نقطه ضعف این ظروف، استحکام پایین آن در ابعاد بزرگ است.

موارد کاربرد

ظروف یکبار مصرف بنا به موارد کاربرد می‌توانند به عنوان محصول واسطه‌ای یا مصرفی تلقی گردند. در مواردی که این ظروف برای بسته بندی مربا، خامه، سرشیر، عسل، ماست و ... مصرف می‌شوند، جنبه محصول واسطه‌ای را دارند که در حمل بهداشتی و توزیع این گونه مواد غذایی دخیل می‌باشند و چنانچه از این ظروف بر روی میز غذا و یا اغذیه فروشی و رستوران‌ها به عنوان وسیله توزیع غذا، بستنی و نوشابه استفاده شود، جنبه کالای مصرفی را پیدا می‌کند.

استفاده از ظروف یکبار مصرف برای نگهداری و عرضه مواد غذایی ضروری است. مراکز تهیه، توزیع و فروش مواد غذایی نظیر سالن‌های غذاخوری، ادارات و سازمان‌ها، رستوران‌ها، بوفه‌ها، در کلیه مراسم و جلسات در مساجد ضمن رعایت دقیق مسائل بهداشتی ظروف یکبار مصرف مورد استفاده قرار گیرد. علاوه بر آبمیوه و بستنی فروشی‌ها، پیتزا فروشی‌ها و سلف سرویس ادارات و دانشگاه‌ها، پای ظروف یکبار مصرف به میهمانی‌های خانگی هم باز شده است.

کالای جایگزین:

در رابطه با توزیع غذا می‌توان ظروف یکبار مصرف کاغذی را جایگزین ظروف فلزی، چینی، شیشه‌ای و ظروف یکبار مصرف پلاستیکی دانست که لزوماً رعایت مسائل بهداشتی و با توجه به عوامل زیان آور محیط زیست پیرامون ما در خصوص تجدید ناپذیر بودن ظروف یکبار مصرف پلاستیکی، برای اینگونه ظروف قابل توجه می‌باشد.

ظروف یکبار مصرف کاغذی مورد استفاده در بسته بندی و حمل کالاهایی نظیر ظروف ماست یا بستنی و به طور کلی تمامی یکبار مصرف پلاستیکی و پلاستیک سخت، جایگزین می‌شوند. زیرا عدم رعایت مسائل بهداشتی و شستشوی دقیق و کامل ظروف، استفاده از این ظروف را غیر موجه جلوه می‌دهد.

وضعیت بازار

تنوع محصول

ظروف یکبار مصرف کاغذی برای نگهداری و مصرف انواع آشامیدنی‌ها، لبنیات، غذاهای آماده، شکلات و غیره مورد استفاده دارد که در جدول زیر به آنها اشاره شده است:

جدول قیمت برخی ظروف کاغذی معمول بازار

اشکال مختلف ظروف	موارد کاربرد
لیوان‌ها	بستی‌ها، نوشیدنی‌ها، ژله‌ها، کاکائوها، مارمالاد و ...
دوکی‌ها	بستی، کارامل، آب
سینی‌ها	غذاهای آماده و دسرها
ظروف مکعبی شکل با درب	غذاهای آماده
فنجانی‌ها	مواد لبنی، اسنک

علاوه بر موارد مصرف فوق، ظروف یکبار مصرف کاغذی برخی مصارف تزئینی نیز دارند.

بررسی کالاهای جایگزین و تجزیه و تحلیل اثرات آن بر مصرف محصول:

ظروف یکبار مصرف به پنج شکل عمده تولید و عرضه می‌گردد:

- کاغذی
- پلاستیکی (پلی استایرن)
- فوم
- پلاستیک دولایه
- گیاهی

هر کدام از ظروف فوق بر اساس سلیقه مشتری و موارد مصرف آن انتخاب و مورد استفاده قرار می‌گیرد. بنابراین مبحث کالای جایگزین هر کدام از ظروف بسته به موارد مصرف آنها قابل تعریف می‌باشد که این امر در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول بررسی کالای جایگزین و تجزیه و تحلیل اثرات آن بر مصرف محصول

موارد کاربرد ظروف	نوع ظروف مورد استفاده	قابلیت جایگزینی برای ظروف کاغذی
لیوان بستی	کاغذی - پلاستیکی	تفاوت خاصی بین دو نوع ظروف مورد استفاده در این حوزه وجود ندارد ولی عملاً نوع کاغذی ارجحیت دارد.
لیوان نوشیدنی‌ها	کاغذی - پلاستیک	لیوان‌های کاغذی به دلیل برخورداری از استحکام بالا، ارجحیت دارد.
ظروف غذا	کاغذی - فوم - پلاستیکی	ظروف نوع فوم به سایر ظروف ارجحیت دارد.
سایر موارد	کاغذی - پلاستیکی	به صورت متنوع از ظروف کاغذی و پلاستیکی استفاده می‌شود.

به طوری که جدول بالا نشان می‌دهد، هرچند سایر ظروف یکبار مصرف در کنار ظروف کاغذی در بازار دارای کاربرد می‌باشند، ولی ظروف کاغذی جایگاه خود را در بازار دارا است و علاوه بر اینکه ظروف پلاستیکی رقیب بسیار جدی برای آن است، اصلی‌ترین و مهم‌ترین عامل جایگزینی از نظر مشتریان، قیمت آن‌ها می‌باشد.

بررسی قیمت‌های داخلی:

ظروف یکبار مصرف کاغذی دارای رنج وسیعی از لیوان‌ها، بشقاب‌ها، ظروف نگهداری غذا و درب ظروف، تولید و عرضه می‌شود. که قیمت آن نیز به صورت قیمت هر عدد ظرف برای هر کدام از آنها تعیین و اعمال می‌گردد.

شرایط واردات

با مراجعه به کتاب مقررات صادرات و واردات وزارت بازرگانی، نتیجه‌گیری شده است که هیچگونه شرایط خاصی برای واردات یا صادرات ظروف یکبار مصرف کاغذ وجود ندارد و تنها حقوق ورودی در مورد واردات این کالا لازم است پرداخت گردد که آن هم معادل ۳۵ درصد می‌باشد.

شرایط صادرات

یکی از عوامل موثر در رضایت مشتریان از دیدگاه پذیرش کالا امر صادرات و شرایط آن می‌باشد. در حال حاضر کاغذ مورد استفاده تولید ظروف یکبار مصرف کاغذی از خارج کشور وارد می‌شود و در کشورمان تنها عملیات ساخت ظروف از کاغذ آماده انجام می‌گیرد. بنابراین کشورهایی که خود تولید کننده کاغذی هستند، دارای مزیت رقابتی بیشتری در امر صادرات به کشورهای دیگر می‌باشند. حال در این قسمت برخی شرایط عمومی صادرات ظروف یکبار مصرف کاغذی به صورت زیر ارائه شده است:

الف) قیمت

یکی از معیارهای اصلی در کسب سهم از بازارها، قیمت محصولات صادراتی است. بنابراین لازم است صادر کنندگان کشورهای را جهت صادرات محصول خود انتخاب کنند که در آنها از لحاظ قیمت توان رقابت داشته باشند.

ب) چاپ روی ظروف

علایم و نشانه‌های روی ظروف با سفارش مشتری چاپ می‌گردد. بنابراین صادر کننده لازم است ابتدا سفارش لازم را از مشتری اخذ و سپس با چاپ اطلاعات مورد نیاز مشتری روی آن، اقدام به صادرات نمایند.

ج) وزن پایین ظروف به نسبت حجم بالای آنها

ظروف یکبار مصرف از وزن سبک و پایینی برخوردار هستند و این در حالی است که حجم آنها به نسبت وزنشان بالا است. این امر در مسافت‌های دور سبب افزایش هزینه حمل و نقل و کاهش توان رقابتی صادر کننده در کشور مقصد می‌گردد. لذا صادرات این ظروف عموماً برای کشورهای نزدیک صورت می‌پذیرد.

د) کیفیت

کیفیت ظروف یکبار مصرف تابع نوع کاغذ مورد استفاده و همچنین فرایند و ماشین آلات ساختن ظروف می‌باشد. در مورد ماشین‌آلات ساخت باید گفت که به دلیل نبود سازنده معتبر داخلی، لازم است تأمین ماشین‌ها از کشورهای خارجی مانند آلمان و چین صورت گیرد و لذا بدین ترتیب نگرانی از لحاظ کیفیت ساخت وجود نخواهد داشت. اما مسئله باقیمانده، کیفیت مواد اولیه می‌باشد که لازم است در زمان خرید دقت کافی روی آن به عمل آید. البته لازم به ذکر است که کاغذهای مرغوب عموماً از قیمت بالاتری برخوردار هستند و بر اساس این امر، تولیدکنندگان بعضاً به سوی کاغذهای ارزان قیمت که از کیفیت پایینی نیز برخوردار هستند، سوق پیدا می‌کنند. ولی باید توجه داشت که در امر صادرات توجه به کیفیت و قیمت لازم است به صورت توأم انجام شود.

اهمیت راهبردی^۵ این کالا در بازار

ظروف یکبار مصرف کاغذی، کالای عمومی و مصرفی در بازار است که به لحاظ راهبردی، جایگاه خاصی را نمی‌توان برای آن تعریف کرد. اما وجود آن جهت حفظ سطح بهداشت عمومی کاملاً ضروری است که البته این مهم به صورت مشترک شامل حال ظروف پلاستیکی و کاغذی بوده و در شرایط مختلف، دو نوع ظرف کاملاً قابلیت جایگزینی کامل یکدیگر را دارا هستند.

⁵ - Strategic

سطح تکنولوژی و در دسترس بودن آن

نوع ماشین آلات در این صنعت، با توجه به تحقیقات وسیع انجام شده در این حوزه از نظر اتوماسیون در زمره ماشین آلات اتوماتیک قرار دارند. هرچند در قسمت برش کاغذ (برای قسمت لیوان، کاسه و ...) از ماشین آلات نیمه اتوماتیک استفاده می شود. همچنین نوع ماشین آلات از نظر استاندارد بودن در دسته ماشین آلات تک کاره قرار می گیرند، با توجه به مطالب ذکر شده و همچنین فرآیند ساخت این محصولات دارای سطح تکنولوژی متوسطی می باشند.

سیستم تولیدی برای این نوع محصولات، سیستم تولید انبوه می باشد که یک نوع فرآورده را در مقدار زیاد تولید می کند. مبحث در دسترس بودن تکنولوژی این محصولات با انجام مطالعات و جستجوهای اینترنتی، کشورهای عمده تولید و مصرف کننده ظروف یکبار مصرف کاغذی به شرح زیر استخراج شده است:

الف) کشورهای عمده تولید کننده

آمریکا، فرانسه، اتریش، اسپانیا، انگلستان، آلمان، ژاپن، چین و ایتالیا می باشند. دوکشوری که بیش از کشورهای دیگر در عرصه تولید ماشین آلات ساخت این ظروف فعال می باشند آلمان و چین می باشند.

ب) کشورهای عمده مصرف کننده

ظروف یکبار مصرف کاغذی در کلیه کشورهای جهان دارای مصرف است. لیکن کشورهای پیشرفته و توسعه یافته به دلیل پراهمیت بودن بهداشت در آن کشورها به نسبت کشورهای فقیر و یا در حال توسعه دارای حجم مصرف بسیار بالاتری می باشند.

مواد اولیه

مواد خام اصلی برای تولید یک لیوان کاغذی چوب می باشد، هرچند برای ساخت کاغذ آن از مواد شیمیایی همچون کلرین، سدیم، هیدروکسید، سفید کننده، سولفوریک اسید، سولفور و سنگ آهک استفاده می شوند.